

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 12 mars 1897, kl. 12 midd.

Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts till Riksdagen gjorda framställningar dels med förslag till förordning angående skyddskoppympningen i riket, dels ock om höjning af anslag dertill.

1:o.

Genom proposition den 4 december 1896, n:o 4, har Kongl. Maj:t, under åberopande af det propositionen bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att antaga en så lydande:

Förordning angående skyddskoppympningen i riket.

Med upphäfvande af nådiga reglementet för skyddskoppympningen i riket den 29 september 1853, äfvensom af öfriga mot hvad här nedan stadgas stridande föreskrifter, förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. a) Hvarje barn skall med skyddskoppor ympas (vaccineras) före utgången af det på dess födelseår närmast följande kalenderåret, så framt icke med läkareintyg styrkes, att barnet haft smittkoppor eller ej kan utan fara för sin helse ympas.

b) Den, som blifvit vaccinerad, skall under det kalenderår, då han fyller tolf år, undergå förnyad ympning (revaccination), derest han icke haft smittkoppor eller redan blifvit revaccinerad eller enligt läkareintyg ej kan utan fara för sin helsa ympas eller med hänsyn till kort förut undergången vaccination fått af stads-, provinsial- eller extra provinsialläkare anstånd med revaccination sig medgifvet, i hvilket sistnämnda fall revaccinationen skall försiggå inom tid, som vid anståndets meddelande bestämmes.

c) Då den ympningsskyldiges helsotillstånd utgör hinder för ympning, skall denna verkställas inom ett år efter det ifrågavarande hinder upphört.

d) I händelse ympning ej slår behörigen an, skall densamma senast inom ett år förnyas och, om den äfven då slår fel, efter minst tio månaders förlopp upprepas under det på sista ympningen närmast följande kalenderåret. Slår ympningen jemväl då fel, anses personen i fråga oemottaglig för skyddskoppympning och är ej skyldig att sådan vidare undergå.

e) Efter hvarje verkställd ympning skall den ympade å utsatt tid och ställe tillstädeskomma och undergå besigtning för utrönande af ympningens påföljd.

Mom. 2. Varder något af hvad här ofvan stadgats ej inom föreskrifven tid fullgjordt, kvarstår skyldigheten, intill dess den blifvit uppfylld. Den, som först sedan han öfverskridit det kalenderår, då han fyllt tolf år, blifvit vaccinerad, är dock ej pligtig att förr än tio år derefter undergå revaccination.

§ 2.

Skyldighet att i de fall, hvarom föregående paragraf handlar, draga försorg om ympnings och besigtningens verkställande, åligger, då den, som skall ympas eller besigtigas, ej fyllt aderton år, hans målsman.

§ 3.

I afseende på revaccination af dem, som till krigstjenst antagas, gälla särskildt meddelade föreskrifter.

§ 4.

På helsovårds- eller kommunalnämndens anfordran skall beträffande person, som öfverskridit den för vaccination eller revaccination i allmänhet

bestämda åldersgräns, företes intyg, att han blifvit med framgång vaccinerad och, der fråga är om revaccination, revaccinerad, eller, om så icke skett, styrkas, att dertill förefinnes giltigt skäl. Fullgörandet häraf åligger i fråga om person, hvilken ej fyllt aderton år, hans målsman.

§ 5.

Mom. 1. Föreståndare för allmän eller enskild skola, läro- eller uppfostringsanstalt vare skyldig att före persons intagning såsom lärjunge vid anstalten affordra honom eller, om han står under målsman, denne intyg, att personen i fråga antingen blifvit med framgång vaccinerad och, om den i § 1 mom. 1 b) angifna åldersgräns öfverskridits, revaccinerad eller är på grund af någon af de i § 1 nämnda omständigheter vid tillfället fri från skyldighet att undergå ympning; och må utan sådant intyg ifrågavarande person icke vinna inträde såsom lärjunge vid anstalten, dock med undantag för skolpliktigt barn, som anmäles till intagning i folkskola eller i läroanstalt för döfstumma eller blinda; börande sådant barn, om behörigt intyg ej företetts, genom föreståndarens försorg genast anmälas hos hälsovårds- eller kommunalnämnden i den ort, der barnet är kyrkobokfördt, och, så snart lämpligen ske kan, med tjenliga medel befordras till ympning.

Såsom föreståndare enligt denna paragraf anses, om vid anstalten finnes blott en lärare eller lärarinna, denna. Der flera lärare eller lärarinnor äro anställda, skall, om rektor, föreståndare eller styresman för anstalten ej finnes, såsom föreståndare enligt denna paragraf anses, vid offentlig folkundervisningsanstalt den, som af vederbörande skolråd eller skolstyrelse fått sådant uppdrag för hela anstalten eller del deraf sig anförtrodt, samt vid annan läro- eller uppfostringsanstalt den bland lärarne eller lärarinnorna, som har den längsta tjänsteåldern, och, vid lika tjänsteålder, den, som är till lefnadsåren äldst.

Mom. 2. Föreståndare, hvarom i nästföregående moment sägs, vare ock skyldig ej mindre att före slutet af hvarje kalenderår upprätta förteckning å de i den anstalt han förestår intagna lärjungar, hvilka äro födda under det elfte föregående kalenderåret, räknadt från det löpande, än äfven att genast af förteckningen göra utdrag rörande alla till samma ort hörande lärjungar och sända hvarje sådant utdrag till den kommunala hälsovårdsstyrelsen i den ort, der lärjungarne äro kyrkobokförda.

§ 6.

Mom. 1. Rättighet att vaccinera tillkommer:

- a) legitimerade läkare;
- b) andra personer af båda könen, hvilka, på sätt särskildt finnes stadgadt, inhemtat kunskap och vunnit skicklighet i konsten att vaccinera afvensom förvärfvat insigt om äkta skyddskoppors förlopp och kännetecken jemte kunskap om sättet att föra vaccinationsjournal samt häröfver erhållit föreskrifna intyg; och
- c) dem, hvilka, då denna förordning träder i kraft, ega behörighet att vaccinera.

Mom. 2. Endast legitimerad läkare må taga vaccin af ympad person. I lappmarken vare likväl äfven vaccinator, som icke är legitimerad läkare, berättigad att på nämnda sätt taga vaccin, när skyddskoppypningen der eljest ej kan upprätthållas.

§ 7.

Mom. 1. Hvarje kommun i riket utgör för sig ett vaccinations-distrikt, inom hvilket erforderligt antal vaccinatorer (vaccinatriser) skall af kommunen anställas. Varda två eller flere vaccinatorer anställda inom en kommun, skall åt hvarje vaccinator anvisas ett särskildt tjenstgöringsområde (vaccinationskrets). Beslut om vaccinationsdistrikts fördelning i sådana områden fattas, efter helsovårdsstyrelsens hörande, i stad af stadsfullmäktige eller allmän rådstuga och å landet vid kommunalstämma samt underställes Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Varder beslutet fastställt, skall det-samma införas i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes allmänna kungörelser. På enahanda sätt förfares vid fråga om ändring eller upphäfvande af distriktets fördelning i vaccinationskretsar.

Vilja två eller flera kommuner, som gränsa intill hvarandra, förena sig om gemensam vaccinator, må det ske, om tillstånd dertill lemnas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken då jemväl har att meddela de särskilda föreskrifter, som pröfvas nödiga för skyddskoppypningens behöriga handhafvande inom dessa kommuner. Vid gemenskap, som sålunda blifvit bestämd, skall förblifva, intill dess Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter gjord framställning, annorlunda förordnar.

Mom. 2. I civil tjenst anställd läkare må ej, utan på skäl, som af medicinalstyrelsen godkännes, undandraga sig att vara vaccinator i den

till hans tjänstgöringsområde hörande kommun eller vaccinationskrets, inom hvilken han är bosatt; dock bör, der så pröfvas nödigt, erforderligt antal lämpliga och till skyddskoppympnings utöfvande behöriga personer ställas till läkarens förfogande att under hans inseende biträda vid skyddskoppympningsen.

Mom. 3. I stad, der blott en stadsläkare är anställd, skall han vara vaccinatör för staden i dess helhet eller, om den är delad i vaccinationskretsar, inom en af dessa. Har stad i sin tjänst två eller flere stads- eller stadsdistriktsläkare, skall minst en af dem vara vaccinatör derstädes. Jemväl i dessa fall skall, der så pröfvas nödigt, erforderligt antal lämpliga och behöriga biträden ställas till vederbörande läkares förfogande i enlighet med hvad i mom. 2 af denna paragraf sägs.

§ 8.

Ingen må vägra legitimerad läkare, som vaccinerat barn, att af det samma taga ympämne, om sådant finnes erforderligt och med ympningens framgång förenligt. Under enahanda förutsättning må vaccintagning från barn ej heller vägras annan dertill berättigad vaccinatör i lappmarken.

§ 9.

Från medicinalstyrelsens vaccinationskontor ega vaccinatörer, så ock andre, som hafva befattning med skyddskoppympningsen, att vid behof requirera och i mån af tillgång utbekomma animal vaccin, som skall lemnas kostnadsfritt åt förste provinsialläkare och med dem likstälde stads- läkare äfvensom åt vaccinatörer. Pålitligt ympämne skall jemväl hos nämnde läkare hållas vederbörande vaccinatörer kostnadsfritt till handa.

§ 10.

Utgifter för tryckning af instruktioner, anvisningar för skyddskoppympningsens utöfvande, blanketter till vaccinationslistor och vaccinationsintyg m. m. äfvensom förste provinsialläkares och med dem likstälde stads- läkares nödiga omkostnader för beredande af tillgång på ympämne godtgöras af statsmedel.

§ 11.

Huruledes postafgifter för försändelser, hvilka i tjänsteärenden från vaccinatörer aflemnas till posten för att genom dess försorg befordras, må gäldas af allmänna medel, samt huru och på hvad vilkor frankeringsfrihet må åtnjutas för postförsändelser, innehållande vaccin eller requisition å sådan, derom är särskildt stadgad.

§ 12.

Vaccinatör eger åtnjuta arfvode och ersättning enligt följande bestämmelser.

a) För hvarje person, som vederbörligen uppförts å de årliga ympningslistorna, utgår, der ej annorlunda öfverenskommes, af kommunens medel ett arfvode af 20 öre.

b) För hvarje lyckad vaccination eller revaccination betalas af den ympade eller hans målsman, mot erhållande af ett utaf vaccinatören utfärdadt intyg angående ympningen, en afgift af 50 öre; skolande dock för person, hvilken enligt bevis af vederbörande kyrkoherde, kronobetjent eller stadsfogde är fattig eller som, i fall sådant bevis ej företetts, saknar utmättningsbar tillgång till afgiftens erläggande, denna gäldas af den kommun, i hvilken ympningen egt rum. Intyg att ympning slagit fel samt huruvida och, i sådant fall, när förnyad ympning skall anställas lemnas utan afgift.

c) För förnyadt sådant vaccinatörsintyg, hvarom i punkten b) förmäles, erlägges af den, som begärt intyget, 25 öre. Begär enskild person af vaccinatör annat intyg, skall intyg af den sökande lösas med 50 öre. Intyg, som i denna punkt afses, må utan afgift utbekommas under enahanda vilkor, som för liknande fall stadgas i förordningen angående expeditionslösen.

d) För inställelse å offentligt utlyst vaccinations- eller besigtningmöte utgår, derest vaccinatören är förste provinsialläkare, provinsial-, extra provinsial- eller biträdande provinsialläkare eller vikarie för sådan läkare, i enahanda ordning som vid läkares tjänsteresor, af statsmedel en särskild ersättning, der platsen för nämnda möte ligger annorstädes än i stad, hvarest läkaren är bosatt, och derjemte befinner sig på längre afstånd från läkares bostad än två kilometer, efter den klass i gällande rese-

reglemente, som är för provinsialläkare bestämd, och i annat fall med fem kronor i dagtraktamente utan rätt för läkaren att beräkna reseersättning. At annan vaccinator å landet skall för hans inställelse å sådant möte, när platsen därför ligger på längre afstånd än två kilometer från hans bostad, skälig reseersättning utgå af kommunens medel efter den grund, som vid vaccinatorens antagande eller sedermera blifvit å kommunalstämma faststald.

Har den i punkten b) stadgade afgift icke blifvit till vaccinatören erlagd inom trettio dagar, sedan hans i samma punkt omförmälda intyg om lyckad vaccination eller revaccination funnits att hos honom tillgå, eger vaccinatören att å landet, hvartill i detta fall jemväl hänföres stad, lydande under landsrätt, till kronofogden och i öfriga städer till vederbörande stadsfogde eller, der stadsfogde ej finnes, till magistraten aflemla ifrågavarande intyg jemte af vaccinatören till rättigheten bestyrkt restlängd, upptagande de ympades och deras målsmäns namn och hemvist samt de oguldna afgifternas belopp, hvarefter med afgifternas indrifning och redovisning förfares på sätt i fråga om uttagande af expeditionslösen är stadgad; åliggande det utmättningsförrättaren att, när den ympade eller hans målsman saknar utmättningsbar tillgång till afgiftens erläggande, derom utan ersättning lemna erforderligt intyg, hvarefter afgiften, likaledes utan ersättning, skall uttagas hos vederbörande kommun. De i punkten c) omnämnda afgifter må utmätas i enahanda ordning, som är bestämd för utmätning af expeditionslösen.

§ 13.

Mom. 1. Målsman, som utan giltigt skäl uraktlåter att efter anmaning fullgöra hvad honom enligt § 2 af denna förordning åligger, straffes med böter från och med två till och med tjugo kronor. Till enahanda straff vare ock den förfallen, som, sedan han fyllt aderton år, utan giltig orsak underlåter att efter anmaning ställa sig till efterrättelse något af hvad som föreskrifvits i § 1. Visar sålunda sakfald person fortfarande försumlighet eller tredska med hänsyn till uppfyllandet af ifrågavarande skyldighet, eger vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnd förelägga honom viss tid, inom hvilken, vid vite, berörda skyldighet skall vara fullgjord. Försittes vitet, eger nämnden att genom nytt vite göra sig hörsammad eller anmäla förhållandet hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Af kommunalnämnd förelagda viten må tillhoppa ej öfverstiga tjugo kronor.

Mom. 2. Den, som ej ställer sig till efterrättelse stadgandet i § 4, böte två kronor, när ohörsamheten icke är förenad med förseelse, som är belagd med högre ansvar.

Mom. 3. Vagrar någon att under de i § 8 anförda omständigheter låta taga vaccin, straffes med böter från och med två till och med femtio kronor.

Mom. 4. Vaccinatör eller annan utöfvare af skyddskoppypning eller föreståndare för skola, läro- eller uppfostringsanstalt eller med sådan föreståndare enligt § 5 likställd person, som utan laga förfall underlåter att fullgöra hvad honom enligt denna förordning eller särskilda i kraft af densamma utfärdade föreskrifter åligger, böte, der underlåtenheten icke enligt allmän lag är belagd med högre ansvar, från och med två till och med femtio kronor. Låter vaccinatör eller annan utöfvare af skyddskoppypning sig ej häraf rätta, eger medicinalstyrelsen att, efter förutgången varning, framtaga honom rättigheten att vaccinera.

Mom. 5. Visar vaccinatör eller annan utöfvare af skyddskoppypning vid dess verkställande vårdslöshet, oförstånd eller oskicklighet, eller tager han, utan att vara dertill berättigad, vaccin af ympad person, böte, der ej straff enligt allmän lag bör följa, från och med två till och med etthundra kronor.

Mom. 6. Verkställer någon skyddskoppypning utan att vara dertill berättigad, straffes med böter från och med två till och med tvåhundra kronor.

§ 14.

Mom. 1. Förseelse mot denna förordning eller mot de enligt densamma meddelade föreskrifter skall åtalas hos polisdomstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle, i fråga om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål, hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnad.

Mom. 2. Förseelserna åtalas af allmän åklagare; egande helsovårds- eller kommunalnämnd ock att för särskildt fall förordna åklagare.

§ 15.

Öfver de beslut, hvilka det efter denna förordning eller de enligt densamma meddelade föreskrifter tillkommer Kongl. Maj:ts befallnings-

hafvande, helsovårds- eller kommunalnämnd att meddela, eger den, som anser sin rätt deraf förnärad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär, öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut hos Kongl. Maj:t inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut är bestämd, samt öfver helsovårds- och kommunalnämnds beslut hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande inom den tid, som är bestämd för öfverklagande af kommunalstämmas beslut; gällande dock, utan hinder af besvär, beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda vederbörligen förordnad.

§ 16.

Böter och viten efter denna förordning och de i enlighet med densamma meddelade föreskrifter tillfalla kommunens kassa.

Saknas tillgång till fulla gäldandet af dessa böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

§ 17.

De närmare föreskrifter, som kunna erfordras för tillämpningen af denna förordning, utfärdas af Kongl. Maj:t.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1898; dock vare ej någon, som då redan fyllt tolf år, pliktig att undergå revaccination, och vare ej heller i afseende å sådan persons vaccinationsförhållanden de i § 4 meddelade bestämmelser tillämpliga.

Öfver de i läro- eller uppfostringsanstalt intagna lärjungar, som äro födda år 1886, skall den, som enligt § 5 är att betrakta såsom anstaltens föreståndare, före den 16 januari 1898 upprätta förteckning, hvaraf han har att genast sända behöriga utdrag till vederbörande helsovårdsstyrelser.

Med underrättelse, att, derest de i ofvanintagna förslag angifna grunder för skyddskoppypningens ordnande vunne Riksdagens godkännande, Kongl. Maj:t vore sinnad att utfärda särskildt vaccinationsreglemente, hade förslag till sådant reglemente blifvit propositionen bifogadt af följande lydelse:

Förslag

till

vaccinationsreglemente.

§ 1.

Skyddskoppypning må kunna under alla årstider företagas; dock vare vaccinator, utan att annat aftal särskildt träffats, icke pliktig att under andra tider än från början af maj till slutet af augusti månad hvarje år vid offentligt utlysta vaccinationsmöten förrätta vaccination och revaccination, såframt icke smittkoppor gå i orten eller inom annat med densamma i lifligare förbindelse stående samhälle. I sådan händelse skall inom den eller de trakter och för den tid, medicinalstyrelsen med hänsyn till faran för sjukdomens spridning bestämmer, den offentliga skyddskoppypningen, utan afseende på årstid, oafbrutet pågå och fortsättas med alla, som infinna sig för ympnings undergående.

§ 2.

Det åligger hvarje vaccinator för hans tjänstgöringsområde:

a) att i början af hvarje kalenderår dels med ledning af uppgifter från presterskapet och vederbörande församlingsföreståndare uppgöra listor, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, öfver såväl under närmast föregående året födda som då inflyttade, ännu lefvande och kvarboende vaccinationspliktiga personer, dels ock å samma listor anteckna öfriga personer, som äro skyldiga att undergå vaccination och besigtning;

b) att likaledes i början af hvarje kalenderår med ledning af förteckningar från presterskapet samt vederbörande församlings- och skolföreståndare uppgöra listor, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, öfver

alla, för hvilka revaccinationspligten under året inträder, äfvensom å samma listor anteckna öfriga personer, som äro skyldiga att undergå revaccination och derpå följande besigtning;

c) att i samråd med vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnds ordförande bestämma den ordning, i hvilken skyddskoppymningen och den derpå följande besigtningen af de ympade böra företagas; skolande underrättelse om nämnda ordning samt om tid och ställe för ympningen inom olika trakter af tjenstgöringsområdet ej mindre genom ordförandens försorg medelst kungörelse från predikstolen eller på annat lämpligt sätt lemnas allmänheten än äfven af vaccinatören meddelas vederbörande provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare så tidigt, att han må kunna komma till städes, om så pröfvas nödigt;

d) att i behörig tid förse sig med ympämne, som på requisition utbekommes från medicinalstyrelsens vaccinationskontor eller tillhandahålles hos vederbörande förste provinsialläkare eller med sådan likstälde stadsläkare; dock att vaccinatör, som är legitimerad läkare, äfven bör, sedan skyddskoppymningen inom hans tjenstgöringsområde kommit i gång och så länge den för året pågår, själf söka bereda sig tillgång till vaccin medelst ympning från person till person, hvarjemte sådan vaccinatör skall uppsamla vaccin från friska och dertill lämpliga barn samt insända densamma till vederbörande förste provinsialläkare eller med sådan likstälde stadsläkare;

e) att på vederbörligen angifna tider och ställen med skyddskoppor ympa alla tillstädeskommande personer, som äro skyldiga att undergå ympning eller eljest för sådant ändamål anmäla sig;

f) att på sjunde eller åttonde, senast nionde dagen efter verkställd ympning besigtiga den ympade för utrönande huruvida skyddskoppor uppkommit samt fördenskull vid ympningens utförande underrätta den ympade, hans föräldrar eller målsman om tid och ställe för besigtningen;

g) att, derest person, som, på sätt i näst föregående punkt sägs, skall undergå besigtning, icke för sådant ändamål kommit till städes å utsatt tid och plats, genast anmäla förhållandet hos vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnds ordförande;

h) att efter verkställd besigtning utfärda intyg, enligt af medicinalstyrelsen fastställdt formulär, huruvida ympningen lyckats eller slagit fel, samt i senare fallet om och när densamma skall förnyas;

i) att föra noggranna anteckningar öfver alla af honom ympade personer (vaccinationsjournaler) samt årligen före den 16 september insända afskrift af dessa journaler till vederbörande pastorsembete i hans tjenstgöringsområde och, om journalerna innehålla anteckningar rörande person,

som är kyrkobokförd annorstädes, jemväl behörigt utdrag till pastorsembetet eller föreståndaren i den församling, der ifrågakvarande person är kyrkobokförd;

k) att, derest någon begär förnyadt intyg af beskaffenhet, som i punkten h) sägs, utfärda sådant intyg med ledning af vaccinationsjournalen;

l) att vid hvarje kalenderårs slut till vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnd ingifva redogörelse, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, för skyddskoppymningen under året; börande dervid uppgift särskildt lemnas dels beträffande de personer, hvilka försummat att låta vaccinera eller revaccinera sig eller till deras omvårdnad hörande ympningspligtige, hvarvid äfven de senares namn böra utsättas, eller hvilka, oaktadt sådan uppmaning, hvarom nedan i § 3 mom. 2 sägs, underlåtit att å kungjord tid och plats inställa sig eller dem till besigtning, dels ock om hvad med hänsyn till skyddskoppymningen finnes anmärkningsvärdt eller anses kunna i ett eller annat afseende påkalla åtgärd från helsovårds- eller kommunalnämndens sida; och

m) att noggrant ställa sig till efterrättelse de råd och anvisningar, hvilka med hänsyn till skyddskoppymningen utfärdas af medicinalstyrelsen.

Hvad här ofvan under punkterna f) g) h) i) k) och m) finnes för vaccinator föreskrifvet gäller äfven för öfriga personer, som äro behörige att vaccinera och hvilka, utan att vara till vaccinatorer antagne, utöfva skyddskoppymning; skolande af dem förteckningar å de personer, som blifvit af dem med framgång ympade, uppgöras enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär och årligen före den 1 september aflemnas till helsovårdsstyrelsen i den ort de ympade tillhöra.

§ 3.

Mom. 1. Helsovårdsnämnd eller, der sådan ej finnes, kommunalnämnd åligger:

a) att, sedan vederbörande stads- eller förste provinsialläkare blifvit hörd beträffande kompetensen hos sådana till vaccinatorsbefattning sökande, som ej äro legitimerade läkare, antaga med viss uppsägningstid erforderligt antal vaccinatorer, hvar och en med sitt särskilda tjenstgöringsområde, så ock att, när vaccinator finnes ej längre böra bibehållas vid sin befattning, honom entlediga; skolande i såväl ena som andra fallet derom till Kongl. Maj:ts befallningshafvande sändas underrättelse för att införas i denna myndighets allmänna kungörelser;

b) att med uppmärksamhet följa vederbörande vaccinatörers förhållande i deras tjensteutföring, gifva dem behöflig del af inkomna förteckningar samt tillse, att såväl vaccinatörerne som andra personer, hvilka gå till handa med skyddskoppympning inom orten, iakttaga hvad dem åligger enligt detta reglemente och på grund deraf utfärdade föreskrifter; samt

c) att i anledning af vederbörande vaccinatörs årsberättelse vidtaga nödiga åtgärder till vaccinationens och revaccinationens befrämjande inom orten samt allvarligt tillhålla dem, som sådant försummat, att låta vaccinera och revaccinera samt till besigtning inställa sig eller till deras omvårdnad hörande ympningspligtige; skolande nämnden, derest sådant erfordras, anmäla uraktlåtenhet i berörda hänseende till författningens påföljd samt taga på nämnden i öfrigt ankommande mått och steg för rättelses vinnande. Härvid eger nämnden, i händelse af behof, påkalla och erhålla biträde af kronobetjeningen.

Stadgandet i punkten a) om tillsättning och entledigande af vaccinator eger ej tillämplighet i fråga om stadsläkare i stad, där blott en sådan läkare finnes anställd.

Mom. 2. Har vaccinator eller annan behörig utförelse af skyddskoppympning hos hälsovårdsstyrelsens ordförande anmält, att person, som bort undergå besigtning, icke för sådant ändamål kommit till stades å utsatt tid och plats, skall ordföranden utan uppskof uppmana den besigtningsskyldige eller den, som haft att ombesörja hans inställelse, att ofördröjligen fullgöra hvad honom härutinnan åligger.

Ordföranden vare ock skyldig att, så snart han genom läkares intyg fått tillförlitlig kunskap om något sjukdomsfall af smittkoppor i orten, derom skriftligen underrätta vederbörande pastorsembete eller församlingsföreståndare med uppgift tillika om den insjuknades namn, ålder och bostad.

§ 4.

Mom. 1. Presterskapet samt inspektörer, föreståndare och lärare vid undervisnings- eller uppfostringsanstalter böra låta sig angeläget vara att, i hvad på dem beror, befordra skyddskoppympningen och uppmuntra till dess begagnande.

Mom. 2. Pastorsembetet inom hvarje församling åligger:

a) att, efter mottagande af vaccinationsjournalerna, utan uppskof och senast före den 1 oktober i församlingsboken anteckna dem, som i journalerna uppgifvas vara med framgång vaccinerade eller revaccinerade eller

oemottagliga för skyddskoppypning, så ock att, när tillförlitlig uppgift att person haft smittkoppor erhållits, derom göra anteckning i församlingsboken; skolande enahanda anteckningar med stöd af föredt flyttningsbetyg eller intyg från vaccinator eller annan behörig utöfvare af skyddskoppypning äfven göras vid inflyttande personers inskrifning i församlingsboken;

b) att på grund af de i punkten a) omförmälda anteckningar särskildt i hvarje utfärdadt flyttningsbetyg eller intyg för intagning i läro- eller uppfostringsanstalt anmärka, om den eller de personer, för hvilka intyget utfärdats, haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypning eller huruvida de undergått lyckad vaccination och revaccination eller icke;

c) att, sedan fullständiga anteckningar gjorts efter vaccinationsjournalerna, insända dessa till vederbörande provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare för att bifogas dennes årsberättelse; samt

d) ej mindre att före den 16 januari hvarje år till vederbörande vaccinator aflemna dels förteckning å de under närmast föregående kalenderår inom församlingen födda och dit inflyttade icke vaccinerade barn, som ej redan aflidit eller haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypning eller utflyttat, dels ock förteckning å de i församlingen kyrkobokförda ej revaccinerade barn, som äro födda under tolfte kalenderåret före det löpande och icke aflidit eller utflyttat eller haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypning, än äfven att, sedan skolrådets ordförande enligt gällande folkskolestadga uppgjort förteckning öfver de under löpande kalenderåret i skolåldern inträdande och vissa äldre skolpligtiga barn, låta, så snart ske kan, tillstålla vaccinatören en lista å de i samma förteckning upptagna barn, hvilka icke blifvit vaccinerade eller, om de öfverskridit det kalenderår, hvarunder de fyllt tolf år, revaccinerade och som i båda fallen hvarken haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypning; skolande i nu ifrågavarande förteckningar och lista uppgift tillika meddelas å barnens samt deras faders, mödrars eller målsmäns namn och bostad.

Mom. 3. Hvad i detta reglemente är om presterskapet och pastorsambete föreskrifvet gäller i tillämpliga delar äfven om främmande trosbekännares församlingsföreståndare.

§ 5.

Högsta tillsynen öfver skyddskoppypningen i riket tillkommer medicinalstyrelsen, som eger att i öfverensstämmelse med gällande författ-

ningar meddela råd och anvisningar rörande skyddskoppymplingens utöfning samt vidtaga alla de åtgärder för dess behöriga vidmagthållande, som af styrelsen bero, och i öfrigt, der så erfordras, till Kongl. Maj:ts pröfning hemställa hvad styrelsen i detta afseende finner nödvändigt eller gagneligt.

§ 6.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande skola, hvar inom sitt län, vaka deröfver, att alla kommuner ega tillräckligt antal vaccinatörer och att vederbörande kommunala helsovårdsstyrelser fullgöra hvad dem med hänsyn till skyddskoppymplingen åligger, för hvilket ändamål Kongl. Maj:ts befallningshafvande äfven ega att, då sådant finnes vara af nöden, förelägga lämpliga viten. När till Kongl. Maj:ts befallningshafvandes kunskap kommer, att å någon ort missförhållanden med hänsyn till skyddskoppymplingen i ett eller annat afseende förefinnas, skall Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillse, att tjenliga åtgärder för dessas undanrödjande vidtagas.

§ 7.

Beträffande förste provinsialläkares, provinsial-, extra provinsial- och stadsläkares åligganden i afseende å skyddskoppymplingen stadgas särskildt i den för dem utfärdade nådiga instruktion.

§ 8.

Der i stad, som ej deltager i landsting, särskilda förhållanden påkalla undantag från de i detta reglemente meddelade föreskrifter, vill Kongl. Maj:t, på derom af stadsfullmäktige, efter helsovårdsnämndens hörande, gjord framställning, taga i öfvervägande, huruvida sådant undantag må medgifvas; skolande, när sålunda ifrågasatt undantagsbestämmelse anses föranleda särskild kostnad, framställningen åtföljas af handlingar, utvisande, att staden åtagit sig kostnadens bestridande.

Detta reglemente skall träda i kraft den 1 januari 1898, dock hvad Stockholm beträffar med den inskränkning, som betingas af nådiga förordningen om mantals- och skattskrifningens förrättande i denna stad.

Vid ärendets föredragning i statsrådet anmälde chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Gilljam, dels medicinalstyrelsens skrifvelse den 8 juni 1894 med förslag till förnyadt reglemente för skyddskoppypningen i riket, dels infordrade yttranden, som deröfver afgifvits ej mindre af öfverståthållarembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen efter vederbörande förste provinsialläkares samt förste stadsläkarnes i Stockholm och Göteborg hörande, än äfven af domkapitlen, Stockholms stads konsistorium, hofkonsistorium, direktionerna öfver Stockholms stads undervisningsverk och nya elementarskolan i Stockholm, öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor, direktionen öfver veterinärinstitutet i Stockholm, generalpoststyrelsen och statskontoret, dels ock medicinalstyrelsens i anledning af dessa yttranden den 17 januari 1896 afgifna utlåtande.

Efter att hafva redogjort för dessa handlingars hufvudsakliga innehåll erinrade departementschefen derom, att under år 1896 ett sekel förflutit, sedan den första vaccinationen utfördes af den engelske läkaren Edward Jenner, hvilkens minne med anledning deraf under året firats inom många civiliserade länder, deribland vårt eget, hvarest betydelsen af detta skyddsmedel mot smittkopporna länge varit insedd och i lagstiftningen framkallat påbud om dess begagnande. Efterlefnaden hade äfven haft till följd, att smittkopporna, som förut ofta anstält svåra härjningar bland Sveriges inbyggare, på senare tid uppträdt mera sällan och mycket lindrigare. Den framställning, som nyss lemnats, visade emellertid, att skyddskoppypningen hos oss icke vore på ett fullt tillfredsställande sätt ordnad.

Härefter öfvergick departementschefen till en redogörelse, huru förhållandena å detta område gestaltat sig inom åtskilliga främmande länder. Utskottet tillåter sig att i afseende härpå hänvisa till den kongl. propositionen.

Beträffande frågan, huru dödlighetsförhållandena med afseende å smittkoppor i Sverige och åtskilliga andra länder gestaltat sig, hänförde sig departementschefen till två efter officiella källor uppgjorda tabeller och en grafisk framställning, hvilka äro såsom bilagor fogade vid propositionen, och till hvilka utskottet tillåter sig hänvisa.

Sedan departementschefen derefter redogjort för de beslut, som tyska förbundsrådet den 18 juni 1885 fattat beträffande skyddskoppypningen,

anförde han bland annat: Den erfarenhet om den stora nyttan af ett väl ordnad vaccinations- och revaccinationsväsende, som man vunnit särskildt i Tyskland och hvilken från andra håll bekräftats, syntes utgöra en stark maning att, såsom ock nästan alla i detta ärende hörda sakkunnige förordad, de hos oss till skydd mot smittkoppsfaran vidtagna anordningar måtte göras mera verksamma och fullständiga genom påbjudande af allmän revaccination, genom beständare stadganden om skyddskoppypningen i allmänhet, genom beredande af tillgång på godt och ofarligt ympämne samt genom anordnande af noggrannare kontroll öfver ympningens behöriga handhafvande. Hvad medicinalstyrelsen i sådant afseende föreslagit syntes departementschefen vara af beskaffenhet att kunna i hufvudsak tillstyrkas. Vid en och annan punkt vore dock några erinringar att framställa.

Från regeln om tiden, när revaccination borde ega rum, hvilken tid enligt medicinalstyrelsens förslag skulle vara i allmänhet det kalenderår, då barn fylde tolf år, syntes undantag böra göras för det fall, att personen i fråga kort förut undergått vaccination. Då en första ympning, som lyckats väl, ansåges bereda skydd mot smittkoppor under i medeltal tio år, hvarefter en å nyo företagen ympning i de flesta fall sloge an, hvilket ansåges innefatta bevis för att personen i fråga, derest han ej revaccinerats, varit mottaglig för smittkoppor, hölle departementschefen före, att det i allmänhet ej vore behöfligt att anställa revaccination förr än tio år efter den första ympningen, och en undantagsbestämmelse i sådant syfte vore därför på sin plats. Enär det emellertid i afseende på personer, som vaccinerats, innan de öfverskridit det kalenderår, då de fylla tolf år, syntes riktigast, att i hvarje förekommande fall särskild pröfning egde rum, om och i hvad mån anstånd med revaccination af nämnda anledning kunde medgifvas, hvilket bland annat kunde bero på antalet och beskaffenheten af ärr efter en föregående ympning, torde det lämpligen kunna öfverlemnas åt stads-, provinsial- eller extra provinsialläkare att i sådana fall, på derom gjord ansökning, meddela beslut. Hvad deremot beträffade de väl icke särdeles talrika personer, som först efter utgången af det kalenderår, då de fyllt tolf år, blifvit vaccinerade, borde det kunna vara tillräckligt att stadga, att de ej skulle vara pligtige att förr än tio år derefter undergå förnyad ympning. Det skulle visserligen kunnat ifrågasättas, om icke personer, tillhörande sistnämnda kategori, borde alldeles befrias från skyldighet att revaccineras. Härtill kunde möjligen skäl hafva förefunnits, derest man haft anledning antaga, att revaccinationens skyddande kraft icke omfattade längre tidrymd än vid pass tio år, i hvilket fall den, som revaccinerats

vid ungefär tolf års ålder, icke skulle kunna på grund deraf anses för framtiden ega bättre skydd mot smittkoppor än den, som, utan att hafva blifvit vaccinerad före uppnåendet af nämnda ålder, det oakadt gått fri från smittkoppor och först efteråt vaccinerats. Erfarenheten syntes emellertid gifva vid hand, att revaccinationen, ordentligt utförd, i allmänhet beredde ett mera omfattande skydd, och af sakkunnige antoges revaccinationens skyddskraft till och med kunna räcka för den ympades hela återstående lifstid. Vid sådant förhållande torde äfven de, som först vid en senare ålder vaccinerats, böra vara förpligtade att undergå revaccination. När den, som skulle ympas eller besigtigas, ej fyllt aderton år, syntes det böra åligga hans målsman att draga försorg derom, att den omyndige blefve behörigen ympad och besigtigad.

För att få kännedom om hvilka personer som borde undergå skyddskoppypmpning, ansåge departementschefen att man fortfarande såsom hittills vore tvungen att anlita presterskapets hjälp. Emellertid skulle nu, om revaccinationen gjordes obligatorisk, erfordras kännedom ej mindre om de vaccinationspligtige än äfven om de revaccinationsskyldige. Uppgiften å dessa senare skulle enligt medicinalstyrelsens förslag lemnas af föreståndare för läro- och uppfostringsanstalter. Häremot hade dock med skäl erinrats, att en sådan uppgift måste blifva ganska ofullständig, då ett betydligt antal barn i vårt land ej intoges i sådana anstalter. Det torde därför, såsom äfven Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs län och domkapitlet i Lund ansett, blifva nödvändigt, att uppgifter af presterskapet lemnades jemväl angående dem, som inträdde i revaccinationsåldern. Fullgörandet häraf borde i allmänhet ej medföra synnerligen ökad besvär för pastor, som i alla fall enligt nu gällande bestämmelser måste i början af hvarje år ej mindre upprätta förteckning dels öfver de barn inom skoldistriktet, hvilka då inträdde i den för skolgång bestämda åldern, dels ock öfver de till distriktet hörande barn, hvilka, ehuru äldre, af någon anledning ej förut blifvit antecknade bland de skolpligtiga barnen, än äfven till vederbörande vaccinationsföreståndare aflemna särskild uppgift å de i nyssnämnda förteckning upptagna barn, hvilka icke blifvit med framgång vaccinerade. Denna uppgift, som fortfarande torde blifva behöflig, syntes böra äfven framgent af pastor meddelas, men, om, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, vaccinationsföreståndarebefattningarna afskaffades, lemnas till vaccinatören. Tiden för inträdet i revaccinationsåldern skulle visserligen, enligt medicinalstyrelsens förslag, i allmänhet infalla fem år senare än den, då skolpligten började; men de hos skolrådets ordförande förvarade anteckningarna om de skolpligtiga barnen torde dock lemna god ledning för uppgörande af förteckning å de barn, som borde undergå re-

vaccination. Det ökade arbete, som nedlades å upprättandet af den senare förteckningen, komme för öfrigt att motvägas af större lättnad för pastors-embetet vid införandet i församlingsboken af anteckningar ur vaccinationsjournalerna, då nemligen i de senare vid hvarje person kunde utsättas hans folionummer i församlingsboken.

Ålades pastorsembetena att lemna förteckning öfver revaccinations-skyldige, kunde det synas obehöfligt att äfven skolföreståndare, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, skulle förpligtas afgifva sådana förteckningar. Då det emellertid kunde befaras, att i de förra förteckningarna skulle någon gång kunna förefinnas luckor, syntes försigtigheten bjuda, att man för att ernå en säkrare kontroll i förevarande hänseende beredde sig tillgång jemväl till förteckningar af det andra slaget, för hvilkas upprättande afsevärda svårigheter ej ansåges böra möta.

Medicinalstyrelsens förslag att inträde i allmän eller enskild undervisningsanstalt ej skulle medgifvas någon, som ej företett intyg att han vaccinerats och, om han uppnått viss ålder, revaccinerats eller att han på grund af någon särskild omständighet vore vid tillfället fri från skyldighet att undergå ympning, syntes väl böra uppställas såsom allmän regel; men derifrån borde dock göras undantag för skolpliktigt barn, som anmäldes till intagning i folkskola eller i läroanstalt för döfstumma eller blinda, emedan eljest mången gång svårigheter och dröjsmål med skolpligtens fullgörande skulle kunna uppstå. I fråga om sådant barn torde visserligen intyg i nämnda afseende böra affordras barnets målsman, men, om behörigt intyg ej företeddes, syntes barnet icke på grund deraf böra förvägras inträde i skola. Deremot skulle för sådant fall lämpligen kunna stadgas, att barnet borde genom skolföreståndarens försorg anmälas hos helsovårds- eller kommunalnämnden i den ort, der barnet vore kyrkobokfördt, och, så snart lämpligen ske kunde, med tjenliga medel befordras till ympning.

Den, som redan förvärfvat rätt att vaccinera, torde böra vid denna rätt bibehållas, såvida densamma ej af honom förverkades, hvilket enligt förslaget skulle kunna inträffa vid upprepade fall af underlåtenhet att fullgöra honom såsom utöfvare af skyddskoppypning åliggande skyldigheter. Det borde ej förbises, att enligt medicinalstyrelsens förslag oskickligt utöfvande af skyddskoppypning skulle medföra straff, och att således deruti skulle ligga en verksam driffjeder för den, som sysslade med vaccination, att skaffa sig erforderlig skicklighet. Härtill skulle han dessutom äfven eljest känna sig manad af sitt eget intresse och vidare få en särskild anledning, om medicinalstyrelsens förslag angående inrättande af en statsanstalt för beredande af animal vaccin genomfördes och deraf, såsom antagligt vore, skulle följa ett allmännare användande af animal lymfa vid

ympning, hvilket kräfde större teknisk färdighet hos den som hade att verkställa ympningen.

Under förutsättning att en statsanstalt för beredning af animal vaccin komme till stånd, skulle enligt medicinalstyrelsens förslag endast legitimerade läkare ega rättighet att taga vaccin från ympad person. De skäl, som härför anförts af medicinalstyrelsen, torde enligt departementschefens åsigt få anses fullt giltiga. Då det emellertid stundom torde kunna inträffa, att det i lappmarken blefve omöjligt att upprätthålla skyddskoppym্পningen, om det skulle förbjudas dervarande vaccinatörer, som ej vore legitimerade läkare, att ympa från arm till arm, ansåge departementschefen det blifva nödvändigt att undantagsvis tillerkänna dessa vaccinatörer sådan befogenhet.

Den tilltänkta statsanstalten för beredande af animal vaccin hade medicinalstyrelsen föreslagit skola inrättas till en början endast i den omfattning, att ungefär hälften af hela rikets årliga behof af ympämne skulle derifrån tillgodoses, hvaremot återstoden skulle fyllas genom humaniserad lymfa. Häremot hade många af de i ämnet hörda myndigheterna inlagt gensaga. Dervid hade erinrats, att, då staten tvingade befolkningen att undergå ympning, det äfven vore statens skyldighet att alltid tillhandahålla ett godt och ofarligt ympämne, samt att, då den humaniserade lymfan ej lemnade absolut garanti mot öfverförandet af farliga sjukdomar, en hvar, som påyrkade att i stället blifva ympad med animal vaccin, hvilkens godhet förut noggrant kontrollerats, borde hafva rätt att få denna fordran uppfylld. Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands och Kristianstads län hade gått så långt, att de tillstyrkt ett stadgande af innehåll, att vid skyddskoppym্পning endast animal vaccin skulle få begagnas. Härtill föreläge dock enligt departementschefens åsigt ej tillräckliga skäl. Från den långa tid, hvarunder ympning i vidsträckt omfattning hos oss bedrifvits med humaniserad lymfa, kände man ytterst få fall, då någon svårare sjukdom öfverförts genom vaccinationen. Den humaniserade lymfan åtnjöte också i Sverige allmänt förtroende, hvilket för framtiden borde ökas, om det i regeln tillätes endast legitimerade läkare att taga vaccin af ympad person. Emellertid medgäfves, att efter medicinalstyrelsens i de anmälda skrivelserna gjorda uttalanden om ympning med vaccin af olika slag det kunde vara en berättigad fordran af den, som skulle undergå ympning, att få denna utförd med animal lymfa.

Erfarenheten från andra länder hade äfven visat, att ympning med sådan lymfa vunnit hastig utbredning. Samma år tyska förbundsrådets beslut om införande af ympning med animal vaccin fattats, eller år 1885, hade utförts af alla vaccinationerna i Tyskland endast 33,07 procent med

djurlymfa. Derpå hade procenten år 1886 stigit till 54,18, år 1887 till 68,40, år 1888 till 77,4, år 1889 till 89, år 1890 till 92,96, år 1891 till 96,84 och år 1892 till 98,5 samt hade år 1893 varit något mindre, eller 98. Enligt en sistlidet år meddelad officiel berättelse om helsovården i Ungern, vore den animala vaccinen der allmänt antagen och begagnad inom $\frac{9}{10}$ af landet. I Finland och Danmark användes numera endast undantagsvis humaniserad lymfa vid skyddskoppypning. Enligt berättelse för år 1895 från den kongl. vaccinationsanstalten i Köpenhamn, vid hvilken under nämnda år 2,921 barn ympats med animal vaccin, hade dessa ympningar lemnat positivt resultat i mer än 99 procent af alla fall med känd utgång. Enligt uppgifter från Frankrike och Norge skedde äfven der nästan all skyddskoppypning med animal vaccin. Af berättelser från vaccininstitutet i Kristiania inhemtades, att den derifrån lemnade animala vaccinen visat sig mycket hållbar och lätthandterlig. Vid bakteriologisk undersökning af den färdigpreparerade lymfan hade någon patogen mikrob ej kunnat anträffas. Erfarenheten vid bruket af animal vaccin hade äfven visat, att denna vaccin gäfvde de vackraste och reaktionslösaste pustler. I medeltal hade lymfan gifvit utmärkt anslagsresultat ännu efter två till tre månaders förvaring. Godt anslag hade äfven inträffat vid ympning med animal lymfa 220, 254, 296, 301, 304, 306, 333 och 371 dagar efter dess skördande. Anslagsprocenten vid alla kända fall af ympning med animal vaccin, hade utgjort:

år 1893 första gången	90,5;	vid revaccination	50,3,
» 1894 » »	91,8;	» »	64,7,
» 1895 » »	93,0;	» »	63,7.

Från Stockholm, der år 1884 inrättats en kalfvaccinanstalt, för hvars verksamhet en redogörelse lemnats i medicinalstyrelsens första skrifvelse i detta ämne, hade en liknande erfarenhet vunnits. Enligt Stockholms helsovårdsnämnds årsberättelser hade af alla i Stockholm vaccinerade de, som ympats med animal vaccin, utgjort:

år 1885.....	45	%	år 1891.....	90	%
» 1886.....	59,35	%	» 1892.....	93	%
» 1887.....	82,6	%	» 1893.....	92,59	%
» 1888.....	72,2	%	» 1894.....	93	%
» 1889.....	72,6	%	» 1895.....	91,87	%.
» 1890.....	89	%			

Nedgången under åren 1888 och 1889 uppgäfves hafva berott derpå, att några kalvvar under hvartera året lemnat nästan kraftlös vaccin, så att humaniserad lymfa i stället måst tillgripas. Med sådan lymfa skedde fortfarande i regeln ympningen å allmänna barnhusinrättningen. Eljest användes numera i Stockholm vid skyddskoppympning så godt som utslutande animal vaccin. Sedan tekniken vid vaccinanstalten ytterligare utvecklats, framhölles i berättelsen för år 1893, hurusom stadens vaccinatorer enstämmigt vitsordat, att den animala vaccin, som under året tillhandahållits dem, varit af utmärkt beskaffenhet. I berättelsen för år 1894 hette det deremot, att den animala vaccinen ej visat sig lika god som under föregående år, utan varit ganska ojemn. Enligt berättelsen för år 1895 hade beträffande den animala vaccinen beskaffenhet af vaccinatorerna enhälligt uttalats det omdöme, att den i början af vaccinationstiden varit utmärkt, men att den fram i juli, såsom det händt äfven under föregående år, visat sig mindre kraftig. Under åren 1885—1895 hade ympats i Stockholm med animal vaccin 41,053 personer, deraf med framgång 97,28 % af alla fall med känt resultat.

I anledning af de anmärkningar, som mot medicinalstyrelsens förslag om inrättande af en statsanstalt för beredande af animal vaccin framstälts i vissa öfver förslaget afgifna utlåtanden, och då det hade syntts departementschefen, att man hos oss nu, sedan genom den i Stockholm befintliga vaccinanstaltens verksamhet vägen banats för ett mera allmänt ympande med animal vaccin, borde kunna taga steget fullt ut och genast anordna den ifrågasatta statsanstalten så, att den vore i stånd att fylla nästan hela behovet af ympämne, hade departementschefen anmodat medicinalstyrelsen att dels inkomma med yttrande, huruvida icke anstalten kunde redan från början anordnas för beredande af full tillgång till allmänt användande af animal vaccin och om ej i sådant fall, såsom flera i ärendet hörda myndigheter antydt, särskilda arfvoden åt förste provinsialläkarne för deras befattning med skyddskoppympningen kunde anses obehöfliga, dels ock uppgifva, hvilka ändringar, under nämnda förutsättning, kunde böra vidtagas i de af medicinalstyrelsen i ämnet uppgjorda kostnadsberäkningar.

Till svar härå hade medicinalstyrelsen i skrifvelse den 16 sistlidne oktober anfört följande. Att redan från början anordna den ifrågasatta anstalten för beredande af animal vaccin i den omfattning, att humaniserad vaccin helt och hållet kunde undvaras och endast animal vaccin behöfde användas, torde i praktiskt hänseende icke möta nämnvärdt stora svårigheter, äfven om man dervid löpte risk, att vaccinationen tidvis måste afbrytas, emedan den skördade kalvaccinen någon gång, såsom erfarenheten visat, af okänd anledning blefve fullkomligt överksam eller af så dålig

beskaffenhet, att flertalet vaccinationer blefve resultatlösa, under hvilka omständigheter det måste vara fördelaktigt att kunna lita sig till ett för handen varande förråd af humaniserad lymfa. Enligt medicinalstyrelsens beräkningar af det årliga vaccinbehovet för ympningarnas utförande i öfverensstämmelse med det föreslagna nya vaccinationsreglementet skulle totalsumman af de personer, för hvilka vaccin komme att erfordras, under närmaste tiden uppgå till omkring 225,000. Bland Tysklands vaccinanstalter funnes enligt 1894 års redogörelse icke mindre än åtta, hvilka hvar och en, utöfver behovet för kalfvärnes ympning, vid den egna anstalten tillverkade vaccin för ett antal personer uppgående till eller öfverstigande nämnda siffra. Medicinalstyrelsen hyste emellertid fortfarande den mening, att allmänheten lika litet i vårt land som annorstädes skulle öfverallt finnas beredvillig att öfvergifva den gamla, sedan hundra år pröfvade metoden med humaniserad lymfa för något ännu hos oss så okänt som den animala vaccinen, hvilken så sent som år 1894 blott användts för omkring 20,000 bland 124,815 rapporterade vaccinationer, alltså endast i omkring 16 procent af de kända verkställda ympningarna. Då medicinalstyrelsen, fullt öfvertygad om att införandet af animal vaccin endast småningom komme att försiggå i vårt land, icke ansett sig böra föreslå större anslag till anstalten, än som för flera år framåt kunde antagas vara tillräckligt till dess anordnande och underhåll, hade styrelsen dermed trots sig handla i statens intresse, enär omkostnaderna för anstaltens anordnande i den omfattning, att animal vaccin skulle kunna beredas för alla vaccinationspliktiga inom landet, hade måst blifva betydligt större, än om anstalten ej tilltoges i större skala, än behovet kräfde, och först småningom i mån af behof utvidgades. Skulle det likväl befinnas fördelaktigt, att vaccinanstalten från början anordnades för beredande af full tillgång till allmänt användande af animal vaccin, hade medicinalstyrelsen för sin del intet att deremot invända, dock att det i så fall hade synts styrelsen fördelaktigare, om två mindre anstalter på skilda platser inom landet anordnades i stället för en större i Stockholm, enär den ena anstalten då kunde vid behof och, om vaccin någon gång befunnes oduglig, supplera den andra.

Om, mot hvad medicinalstyrelsen förmodade, användandet af animal vaccin kunde med ens införas i vårt land, torde det af styrelsen föreslagna arfvodet till förste provinsialläkarna väl kunna anses obehöfligt, emedan nämnde läkares befattning med skyddskoppymplingen, utöfver dem nu åliggande skyldigheter, då skulle inskränka sig till öfversändande af vaccin i de fall, då vaccinatören af en eller annan anledning ej direkt requirerade den från statsanstalten. Derest ympning med humaniserad lymfa

fortfarande blefve tillåten, syntes deremot icke kunna undvaras vissa vaccindepoter med särskilda mot arfvode anställda föreståndare, till hvilka befattningar förste provinsialläkarne i följd af sin öfriga tjensteutföring syntes medicinalstyrelsen mest lämpliga, hvarför äfven redan nu flere af dem förordnats att uppehålla desamma.

Hvad beträffade de kostnader, som skulle blifva en följd af vaccinanstaltens anordnande för beredande af full tillgång till allmänt användande af animal vaccin, ansåge medicinalstyrelsen det förut beräknade arfvodet för föreståndaren af 1,500 kronor böra väsentligt höjas, emedan nämnde tjänsteman genom anstaltens ställande på så bred basis måste vara beredd att egna största delen af sitt arbete åt anstalten. Äfven posterna för veterinär, ympdjurens underhåll, betjening m. m. komme samtidigt att stiga. Med ledning af tillgängliga uppgifter angående kostnaderna vid utlandets vaccinanstalter ansåge sig medicinalstyrelsen under förutnämnda förutsättningar kunna uppställa beräkningar, enligt hvilka organisationskostnaderna skulle komma att uppgå till 3,450 kronor samt utgifterna för årsunderhållet bestiga sig till 12,000 kronor.

Efter detta uttalande af medicinalstyrelsen ansåge departementschefen det rädligast, att man för närvarande inskränkte sig till inrättande af en statsanstalt för beredning af animal vaccin i den mindre omfattning, som medicinalstyrelsen ursprungligen föreslagit. Det syntes då äfven blifva nödvändigt att tills vidare lemna förste provinsialläkarne och måhända äfven med dem likstälde stadsläkare ett mindre arfvode för deras bestyr med erforderlig vaccins anskaffning och tillhandahållande åt vederbörande vaccinatorer.

Sedan departementschefen derefter framlagt skälen för den föreslagna förordningens affattning i åtskilliga hänseenden, yttrade han:

»Af de grunder för skyddskoppymningens ordnande, för hvilka jag nu redogjort, beröra åtskilliga förhållanden af den natur, att de böra på den allmänna lagstiftningens väg regleras. Andra åter äro af beskaffenhet att kunna i administrativ väg fastställas. Hit höra frågor om de tider, då skyddskoppymning skall företagas, om vaccinatorernas tjenstepligter samt om vissa åligganden, som med hänsyn till skyddskoppymningen tillkomma en del embetsmyndigheter med flere. Bestämmelser härom torde, der de ej så nära sammanhånga med hvad som rätteligen hör till en af Konung och Riksdag gemensamt beslutad författning, att de ej lämpligen kunna derifrån skiljas, böra sammanfattas i ett särskildt vaccinationsreglemente.»

Efter att hafva uppläst de författningsförslag, hvilka finnas bilagda propositionen, hade departementschefen, statsrådet Gilljam vidare anført,

att, derest de upplästa förslagen godkändes, erfordrades åtskilliga ändringar i instruktionerna för medicinalstyrelsen och för läkare, vidare i förordningen angående kyrkoböckers förande samt i stadgarna för rikets allmänna läroverk och folkskolelärareseminarier, hvarjemte den i cirkulärbrevet till konsistorierna den 19 juni 1805 intagna föreskrift, att, innan någon finge till klockaresyssla å landet antagas, han borde hafva förskaffat sig af läkare vitsordad kunskap om och färdighet i verkställande af vaccination, torde böra upphävas. Dessutom erfordrades föreskrifter angående vilkor för behörighet till skyddskoppymnings utöfvande af andra än legitimerade läkare m. m.

Det sammansatta stats- och lagutskottet, till hvilket ifrågavarande proposition öfverlemnats, har pröfvat de skäl, som, enligt statsrådsprotokollet, vederbörande departementschef framdragit för förslaget. Utskottet har emellertid ej af dem kunnat öfvertygas om nödvändigheten af den genomgripande förändring i lagstiftningen angående vaccinationen, som förslaget innebär. Departementschefen har själf anmärkt, att efterlefnaden af nuvarande påbud om vaccinationens begagnande haft till följd, att smittkopporna, som förut ofta anställt svåra härjningar bland Sveriges inbyggare, på senare tid uppträdt mera sällan och mycket lindrigare. Detta synes äfven med fullkomlig tydlighet ådagaläggas af såväl den vid propositionen fogade tabellen n:o 2 som den likaledes bifogade grafiska framställningen öfver i Sverige inträffade dödsfall af smittkoppor på hvarje million invånare under åren 1749—1894. Af den senare framgår, att efter vaccinationens införande i Sverige antalet dödsfall, förorsakade af smittkoppor, högst få år stigit öfver 500 på millionen invånare — sedan år 1810 endast fyra gånger och deraf ej mer än en gång, nemligen år 1874, nalkats tusentalet — men deremot under många år ej ens belöpt sig till etthundra. Vid jämförelse med den föregående tiden, då en på liknande sätt beräknad dödsprocent af 3,000, 4,000, 5,000 eller ännu mer ej varit ovanlig, tyda ofvannämnda siffror på, att ganska tillfredsställande förhållanden uti ifrågavarande hänseende inträdt. Tabellen n:o 2 ådagalägger bland annat, att i Sverige under de tio åren 1885—1894 hela antalet kända dödsfall i smittkoppor intet år öfverstigit 25 och de flesta åren icke ens uppgått till 10. Om också detta delvis kan bero derpå, att någon mera utbredd koppepidemi icke uppträdt under sagda tid, må likväl erinras, att, enligt hvad den grafiska framställningen utvisar, någon lika lång tidsperiod aldrig förut kunnat förete lika fördelaktiga siffror. På grund häraf, och då utskottet

ej har sig bekant, att något missnöje med nu gällande vaccinationsbestämmelser framträdt, åtminstone ej i allmännare omfattning, har det synts utskottet, som om något stöd för yrkandet om skärpning i de nuvarande bestämmelserna angående vaccinationen icke kan hemtas derifrån, att samma bestämmelser skulle på senare tid hafva visat sig otillräckliga.

Det skulle visserligen kunna tänkas, att förhållandena kunde blifva ännu gynsammare och i synnerhet säkerheten mot tillfälliga epidemier ännu större än nu, i fall strängare bestämmelser infördes. Men dervid torde man dels böra tillse, huruvida synnerligen fördelaktigare förhållanden än de i Sverige rådande i verkligheten låta sig vinnas, och dels bör man vid bedömandet af reformer i detta hänseende afväga de eventuella fördelarne mot de olägenheter, som komma att uppstå.

I det förstnämnda afseendet kunna värdefulla upplysningar inhemtas af den propositionen bifogade tabell n:o 1, hvilken utvisar, att af de derstädes upptagna länder i Europa endast Skottland och Irland kunna uppvisa gynsammare siffror än Sverige. Enligt departementschefens redogörelse är dock i dessa länder visserligen vaccination obligatorisk, men icke revaccination. Alla öfriga i tabellen upptagna länder, äfven de, hvarest en strängare lagstiftning i ämnet, likuande den af Kongl. Maj:t nu föreslagna, är gällande, visa ofördelaktigare siffror. Om också detta delvis kan bero på ogynsammare sanitära förhållanden i allmänhet, torde likväl, då Sverige således får anses vara i ifrågavarande afseende bland de allra bäst lottade land i Europa, ej heller af jämförelse med utlandet något skäl till förändring af nuvarande lagstiftning kunna hemtas.

Men äfven under förutsättning, att någon fördel i ifrågavarande hänseende skulle kunna vinnas genom införande af de skärpta bestämmelser, som Kongl. Maj:t föreslagit, håller utskottet före, att de stora olägenheter och svårigheter, som deraf skulle förorsakas allmänheten, vida öfverväga fördelarne. Vaccinationen, sådan den nu bedrifves, synes hafva tillvunnit sig allmänhetens förtroende, och utskottet är öfvertygad, att detta skall framdeles blifva förhållandet i allt högre grad. Deremot befarar utskottet, att de stränga bestämmelser, som innefattas i Kongl. Maj:ts förslag, möjligen kunna bland befolkningen väcka ovilja, hvilken särskildt torde komma att vända sig emot de föreslagna straffbestämmelserna. Förtroendet för skyddskoppymningen skulle, enligt utskottets förmenande, till och med kunna derigenom rubbas.

Hvad Kongl. Maj:ts förslag innehåller om upprättandet af en anstalt för framställande af animal vaccin synes deremot utskottet vara behjertansvärdt. De enda anmärkningar, som efter utskottets mening kunna med fog framställas mot det nuvarande vaccinationssystemet, torde nemligen

gälla användningen af humaniserad lymfa, enär det utrönt, att derigenom, om också endast i undantagsfall, smitta kunnat öfverföras till den vaccinerade. Då det ju bör vara för staten ytterst magtpåliggande, att densamma, hvilken påbjuder vaccination, dervid tillhandahåller absolut ofarlig lymfa, finner utskottet hvarje sådant, om ock sällsynt, fall innebära tillräcklig maning till en förbättring i nu anmärkta hänseende. Utskottet har dock icke funnit sig härvid böra framställa något bestämdt förslag, men är förvissadt derom, att Kongl. Maj:t ej lärer underlåta att i detta afscende till Riksdagen göra de framställningar, som kunna vara erforderliga.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, hemställer utskottet,

1:o att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

2:o.

Uti den till Riksdagen aflåtna statsverkspropositionen har Kongl. Maj:t under riksstatens åttonde hufvudtitel i punkten 21 föreslagit, att anslaget till vaccinationens befrämjande må med titelns ändring till »anslag för skyddskoppymningen» höjas med 2,800 kronor, eller från 7,700 kronor till 10,500 kronor, och såsom reservationsanslag i riksstaten uppföras.

Enligt det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikdepartementsärenden den 14 januari detta år har föredragande departementschefen bland annat erinrat derom, att genom kongl. bref af den 27 november 1874 faststälts ny utgiftsstat för vaccinationsväsendet att gälla från och med år 1875.

Denna stat upptoge:

arfvoden för 5 depotföreståndare à 300 kronor	kr. 1,500: —
d:o för 11 d:o à 200 kronor	» 2,200: —
arfvode till biträde vid medicinalstyrelsens vaccinationskontor	» 400: —
understöd åt ålderstigne, i behof varande vaccinatörer	» 150: —
belöningar åt vaccinatörer	» 2,500: —
Återstoden	» 950: —

vore afsedd till bestridande af rese-, trycknings- och andra omkostnader, dock att hvad derå kunde besparas finge af medicinalstyrelsen till större eller mindre del användas afven till belöningar åt vaccinatörer.

Summa kr. 7,700: —

Departementschefen har vidare anfört bland annat, att beträffande den tilltänkta statsanstalten för beredning af animal vaccin hade medicinalstyrelsen, under förutsättning att anstalten till en början skulle anordnas för en årsproduktion af högst 115,000 vaccinportioner, uppgjort följande kostnadsberäkning, vid hvilken departementschefen ej hade något att erinra.

Organisationskostnader:

lokalens inredning m. m.	kr. 1,000: —
2 ympbord	» 200: —
instrument och möbler m. m.	» 1,250: —
mjölkkärl, kokkärl, täcken, grimmor, rockar	» 75: —
5 dussin handdukar	» 50: —
	<hr/>
	Summa kr. 2,575: —

Årsunderhåll:

hyra för lokal med rum för betjening	kr. 1,000: —
föreståndare och veterinär	» 2,000: —
hyra för 50 kalvvar å 10 kr.	» 500: —
transport af dessa kalvvar 2 gånger i veckan	» 150: —
15 liter söt mjölk 350 dagar å 15 öre litern	» 787: 50
betjening och skötsel m. m.	» 1,000: —
uppvärmning och belysning	» 100: —
tvätt och rengöringskostnader	» 50: —
emballage	» 500: —
inventariers underhåll	» 100: —
diverse omkostnader	» 312: 50
	<hr/>
	Summa kr. 6,500: —

Till jemförelse meddelade departementschefen, att norska Stortinget år 1891 beviljat till inrättande af en djurvaccinanstalt 4,300 kronor samt till anstaltens drift under första året 2,400 kronor. Denna anstalt, som trädte i verksamhet i mars 1892, hade dock varit afsedd att till en början bereda vaccin för ympning af endast omkring 24,000 personer årligen. Anslaget till anstaltens drift hade emellertid sedermera ökat år 1892 till 3,500 kronor, 1893 till 3,700 kronor, 1894 till 4,200 kronor och 1895 till 4,400 kronor, hvilket sistnämnda belopp beviljats jemväl 1896. Behovvet af animal vaccin hade också under tiden stigit, så att under år 1895 från

anstalten reqvirerats lymfa till mer än 46,000 personer. Den kongl. vaccinationsanstalten i Köpenhamn, der äfven animal lymfa producerades, hade ett statsanslag af 9,000 kronor. För vaccinberedningsanstalten i Helsingfors, till hvars inrättande beviljats 19,310 mark, vore år 1893 faststald stat, slutande å 6,860 mark.

Enligt medicinalstyrelsens förslag skulle å hittillsvarande ordinarie utgiftsposter för vaccinationsväsendet en del besparingar kunna göras genom indragning af vaccindepoterna i deras nuvarande form och afskaffande af belöningar i form af penninggåfvor åt vaccinatörer. Behållningen å vaccinationsanslaget skulle kunna användas till bestridande af kostnader dels för organisationen af vaccinanstalten, dels för ökad blanketryck med mera, som blefve en nödvändig följd af vaccinationsväsendets omdaning. Från och med det år, då en på de af medicinalstyrelsen föreslagna grunder hvilande författning angående skyddskoppymningen komme att träda i kraft, ansåge medicinalstyrelsen böra lända till efter rättelse följande

utgiftsstat för skyddskoppymningen:

arfvode åt 24 förste provinsialläkare.....	kr. 2,400: —
arfvode åt biträde vid vaccinationskontoret.....	» 500: —
årsanslag till vaccinanstalten i Stockholm.....	» 6,500: —
understöd åt äldre, behöfvande vaccinatörer.....	» 150: —
belöningar åt vaccinatörer.....	» 700: —
diverse utgifter.....	» 250: —
	<hr/>
	Summa kronor 10,500: —

I skrivelse den 17 januari 1896 hade medicinalstyrelsen anhållit, att ett årligt anslag af 10,500 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande att användas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nyss angifna förslag till utgiftsstat, men med rätt för styrelsen att öka en utgiftspost, om minskning kunde ske å en annan, samt att, derest en besparing något år skulle uppstå, få reservera densamma till ett annat år, då utgifterna för skyddskoppymningens uppehållande möjligen komme att öfverskrida årsanslaget.

Slutligen har departementschefen åberopat hvad han till statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 4 nästförflutna december i detta ämne anført.

Utskottet, som på anförda skäl afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående ny lagstiftning beträffande skyddskoppymningen, hemställer,

2:o) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning om höjning af ifrågavarande anslag och ändring af dess titel ej må af Riksdagen bifallas, samt

att Riksdagen må i riksstaten för år 1898 uppföra anslaget med bibehållen titel: »anslag till vaccinationens befrämjande» och med enahanda belopp som hittills eller 7,700 kronor.

Stockholm den 12 mars 1897.

På det sammansatta utskottets vägnar:

GOTTFRID BILLING.
